

ALKOTMÁNYJOGI PANASZ

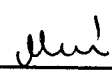

2015

Személyes beadvány

Alkotmánybíróság

1015 Budapest,
Donáti utca 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/801-0/2015	
Érkezett: 2015 MÁRC 13.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 4 db	

Tisztelt Alkotmánybíróság,

Alulírott [REDACTED] alatti lakos, indítványozó, a IV/00609/2014.; IV/00951/2014.; és IV/00957/2014. ügyszám alatt nyilvántartásba vett alkotmányjogi panaszindítványokhoz kapcsolódva (az azokban foglaltakkal teljes mértékben egyetértve), az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. § alapján a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (1027 Budapest, Csalogány utca 47-49.) 2015. február 13. napján kelt, gyülekezési ügyben közigazgatási végzés felülvizsgálata tárgyában meghozott 5.Kpk.45.401/2015/5. számú (F/4. alatt csatolt) végzése ellen, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő:

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2015. február 13. napján kelt 5.Kpk.45.401/2015/5. számú végzésének alkotmányellenességét és semmisítse meg azt, mivel álláspontom szerint sérti az Alaptörvény alább felsorolt rendelkezéseiben biztosított jogaimat, illetve az alább említett alkotmányos alapelveket:

- a békés gyülekezés joga (Alaptörvény VIII. cikk);
- a szabad véleménynyilvánítás joga (Alaptörvény IX. cikk);
- törvény előtti egyenlőség és az egyenlő bánásmódhoz való jog faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül (Alaptörvény XV. cikk);
- a részleghajlás nélküli, tisztességes eljáráshoz való jog (Alaptörvény XXIV. cikk);
- ideológiai semlegesség (30/1992. (V. 26.) AB határozat 3.);
- a jogállamiság elvéből (Alaptörvény B. cikk (1) bekezdés) fakadó jogbiztonság követelménye;
- az állam alapjogvédelmi kötelezettsége (Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés).

Az Abtv. 27. § b) pontja alapján nyilatkozom, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2015. február 13. napján kelt 5.Kpk.45.401/2015/5. számú végzésének ügyében a jogorvoslati lehetőségeket kimerítettem, az ügyben nincs folyamatban felülvizsgálati eljárás, jogorvoslat a törvényesség érdekében vagy perújítás.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésének megfelelően nyilatkozom arról is, hogy az indítványomban szereplő személyes adataim nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Az eset rövid ismertetése

2015. február 7-én tettem bejelentést (F/1. alatt csatolva) a 2015. február 14. napján 12 órától 18 óráig a Budapest I. kerület Kapisztrán téren tartandó rendezvényre, melyet Budapest Rendőrfőkapitánya 2015. február 9-én kelt 01000/8009-3/2015. ált. számú (F/2. alatt csatolt) határozatával – a Párizsi Békeszerződés 2. cikk 1. bekezdésére, valamint a Gytv. 2. § (3) bekezdésére hivatkozva – megtiltott. A Gytv. 9. § (1) bekezdésében biztosított jogorvoslati lehetőséggel élve 2015. február 9-én a Fővárosi

Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál kezdeményeztem (kérelem F/3. alatt csatolva) a sérelmezett végzés felülvizsgálatát. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2015. február 13. napján kelt 5.Kpk.45.401/2015/5. számú (F/4. alatt csatolt) végzésében azonban – mind a hatályos jogszabályokat, mind az általam előadottakat teljes mértékben figyelmen kívül hagyva, a rendezvény célját tartalmilag minősítve – a kérelmezettnek adott igazat és a tiltást hatályban tartotta.

Csatolt iratok:

- F/1. 2015. február 7-én kelt rendezvénybejelentés,
- F/2. Budapest Rendőrfőkapitánya 2015. február 9-én kelt 01000/8009-3/2015. ált. számú tiltó határozata,
- F/3. Felülvizsgálati kérelem,
- F/4. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2015. február 13. napján kelt 5.Kpk.45.401/2015/5. számú végzése.

Indoklásul

A rendőrség a rendezvény bejelentésben megjelölt helyszínen és időpontban történő megtartását – tendencia-szerűen – a Párizsban 1947. év február hó 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése tárgyában meghozott 1947. évi XVIII. törvény 2. cikk 1. bekezdésére, valamint a Gytv. 2 § (3) bekezdésére figyelemmel tiltotta meg. A Békeszerződésre való hivatkozás – a rendőrségi határozat rendelkező részében – azért is visszas, mert a felhívott joghely (Békeszerződés 2. cikk 1 bekezdés) a többi idézett dokumentummal egybehangzóan éppen arra kötelezi az államot, hogy „a magyar fennhatóság alá tartozó minden személynek biztosítsa faji, nemi, nyelvi vagy vallási különbség nélkül az emberi jogok és az alapvető szabadságok élvezetét, ideértve a véleménynyilvánítás, a sajtó és közzététel, a vallásgyakorlat, a politikai véleménynyilvánítás és a nyilvános gyülekezés szabadságát,” – míg a jelen fordulatot felhívó rendőrség éppen ezen jogok lényegi korlátozásán munkálkodik.

A Gytv. 8 § (1) bekezdésére valamint a 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 6 § (1) és (2) bekezdéseire figyelemmel, a tárgyi rendezvény Gytv. 2 § (3) bekezdésre való hivatkozással történő előzetes megtiltása álláspontom szerint jogszabályellenes, ugyanis a Gytv. hivatkozott rendelkezése nem tartalmaz előzetes tiltásra vonatkozó szabályokat. A rendőrség a sérelmezett határozatban (ahogy a többi, hasonló tartalmú – IV/00609/2014.; IV/00951/2014.; és IV/00957/2014. számú ügyekben ismertetett – határozataiban is) adós marad annak tárgyszerű bizonyításával (Ket 2. § (3) bekezdés), hogy a megtartani kívánt rendezvény miben, hogyan és kinek korlátozná emberi jogi státuszát (személy mivoltát és jogképességét), illetve milyen alapvető jog gyakorlásában akadályozna meg bárkit is. A rendőrség nem tudott olyan bizonyítékot felhozni, ami alapján megállapítható lenne, hogy a 2003 óta megtartott Becsület Napja megemlékezéseken – melyekkel az én bejelentésemet igyekezett kapcsolatba hozni – a Btk. 332. vagy 333. § által szankcionált kijelentések hangzottak volna el, ahogy a Ptk. 2:43-2:50. § alatt nevesített személyiségi jogok tetteges vagy verbális megsértésére illetve arra való felhívásra sem került egyetlen alkalommal sem sor.

Feltéve, de nem megengedve, hogy a fenti egyedi jogsértések meg is valósultak volna valamelyik megemlékezésen, ez a véleménynyilvánítási jog és nem pedig a gyülekezési jog gyakorlásával lett volna összefüggésben, már pedig a Gytv. 2. § (3) bekezdése szerint a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével. Ha a rendőrség rendelkezne is a fent hiányolt bizonyítékokkal (mint ahogy nem rendelkezik), ezek meglétére akkor sem alapozhatna tiltó határozatot – ugyanis az csak a Gytv. 8. § (1) bekezdése alapján lehetséges – ilyen esetekben csak a BMr. 6. § (2) bekezdése szerinti előzetes figyelmeztetésnek (melynek tartalmaznia kell a jogkövetkezményekre – az esetleges feloszlásra – vonatkozó felhívást is) van helye.

Tehát magának a gyülekezési jog gyakorlásának – ami jellegéből fakadóan csak és kizárólag másokkal együtt gyakorolható – kell bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást

megvalósítania, illetve mások jogainak és szabadságának sérelmével járnia ahhoz, hogy a Gytv. 14. § (1) bekezdésében leírt módon – **utólagosan** – korlátozható legyen (a békés jellegét elvesztett, jogsértővé vált rendezvény felosztatásával), a rendezvényen részt vevők által esetlegesen elkövetett szabálysértés vagy bűncselekmény nem alapozhatja meg a többi résztvevő gyülekezési jogának korlátozását, csak és kizárólag az elkövetők esetleges kiemelését és felelősségre vonását. Ugyanis **a gyülekezés rendjének eseti megzavarása a rendezvényt magát nem teszi békétlenné mindaddig, amíg ezek a rendbontások elszigetelhetők, megszüntethetők, illetve a rendbontás nem fenyegeti mások jogait** (e körbe értve az életet és a testi épséget is) és szabadságát. Ha a rendbontás izolációja és megszüntetése nem érhető el, akkor a szervező kötelessége a demonstráció felosztatása – szükség esetén rendőri segítséggel –, mert ekkor a demonstráció már békétlenné minősül (OBH 4435/2006. sz. jelentés, IV. 1. pont). A határvonal tehát a jogszerű és jogtalan gyülekezés között az erőszak (a békés jelleg elvesztése).

A bíróság – cinikusan hangsúlyozva, hogy „**a döntés nem egyes csoportok véleményének indokolatlan előtérbe helyezését jelenti**” – ezzel szemben úgy ítélte meg, hogy „**békés demonstráció is tilalmazható ebben az esetben (az adott intézkedés szükséges és arányos), mivel kevésbé korlátozó eszközök nem biztosítják mások jogainak, érdekeinek érvényesítését.**” (végzés 8. oldal, 1. bekezdés). Önként adja magát a kérdés: melyik törvény vagy nemzetközi szerződés írja elő (a Babiloni Talmudot leszámítva), hogy alapjog gyakorlása iránt indított közigazgatási eljárásban a rendőrségnek és a bíróságnak a zsidó érdekeket kell érvényesíteni az őslakosság emberi jogainak rovására? A hivatkozott alkotmányjogi panaszokat áttanulmányozva – noha lényegüket és joghatásukat tekintve megegyeznek – nem találtam rá egyikben sem precedenst, hogy az eljáró bíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését nyíltan semmibe véve ilyen kendőzetlen őszinteséggel vágta volna az állampolgár képébe, hogy – a zsidókhoz („**másokhoz**” illetve az „**érintett áldozatokhoz**”) képest – alacsonyabb rendűnek tekinti és úgy is kezeli.

A mások alapvető jogait (és nem érdekeit!) sértő, illetve közvetlenül veszélyeztető, törvényellenes gyűlésekkel szembeni fellépéshez a Gytv. és az Rtv. megfelelő kereteket biztosít – ami mint láttuk nem az előzetes tiltás, az ugyanis csak a 8. § (1) bekezdésben foglalt esetekben lehetséges – csak megfelelően alkalmazni kellene ezeket. A Gytv. 14. § (1) bekezdése alapján a nem békés rendezvényeket, gyűléseket fel kell osztatni (75/2008. (V. 29) AB határozat IV. 7.). Vagyis: **amennyiben a szervező nem működik együtt a rendőrséggel, és a rendezvény elveszíti békés jellegét, mások alapvető jogainak, szabadságának sérelmével jár, akkor a rendezvény felosztatása – mint végső eszköz – indokolt.** Ugyanakkor a békés gyülekezések kötelező felosztatása olyan esetekben, amikor a résztvevők nem tanúsítanak jogsértő vagy közrendbe ütköző magatartást, az Alkotmány 62. § (1) bekezdésében [Alaptörvény VIII. cikk] elismert békés gyülekezéshez való jog aránytalan korlátozásának minősül (IV. 6. 3. pont), ugyanis a törvényes rendezvény a közrendet és a közbiztonságot nem veszélyezteti (OBH 4435/2006. sz. jelentés, V.).

Nemzetközi jog – magyar jog

Mivel Budapest Rendőrfőkapitánya (több) határozatában, illetve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (több) végzésében (vö. IV/00609/2014. és IV/00951/2014. számú ügyek) is közvetlenül hivatkozik nemzetközi szerződésekre, ezért elengedhetetlenül szükséges a nemzetközi jog és a magyar jog viszonyának alapvető szinten történő tisztázása, különös tekintettel az ehhez hasonló esetekre.

A liberalizmus nem ismer tértől és időtől független, nem emberi jogalkotós következtében létrejött örök érvényű és mindenre kötelező normákat. Viszont a XIX.-XX. században az államok szükségét érezték egy olyan minden államra kötelező, nemzetközi fórumokon számon kérhető, alapvető szintű normarendszer kidolgozásának, amely a jogforrások hierarchiájának csúcsán az Isteni-, és a természetjog helyén támadt úrt képes lehet betölteni, elejét véve az egyes államok esetleges – törvényi szintre emelt – önkényének. Így a modern világban az Isteni-, és a természetjog helyét a nemzetközi jog bizonyos – főleg emberi jogi vonatkozású – normái látszanak átvenni. A nemzetközi jog ezen szabályai nem önmaguktól és nem öröktől fogva léteznek, kizárólag nemzetközi jogalkotással jöhetnek létre, amelynek feltétele az államoknak az erre irányuló közös akarata.

A nemzetközi jogban **eredeti jogalanyisággal az állam és a nép, az emberi jogok tekintetében a természetes személyek rendelkeznek. Az állam jogalanyisága teljes és korlátlan, így bármely nemzetközi jog és kötelezettség alanya lehet.** A többi alany jogalanyisága korlátozott, csak speciális jogokra és kötelezettségekre terjed ki. A nemzetközi jogi norma előírja címzettjei, azaz elsősorban az államok számára a követendő magatartást, ezzel összefüggésben meghatározza jogaikat és kötelezettségeiket (milyen törvényt lehet és milyeneket kell meghozniuk – vö. 75/2008. (V. 29) AB határozat, IV. 9.).

A nemzetközi jogi norma címzettjei tehát elsősorban az államok. A nemzetközi jog főszabálya szerint nem írja elő szabályainak magánszemélyekkel szemben való alkalmazhatóságát, csak kivételesen (pl. az emberi jogok vagy a humanitárius nemzetközi jog egyes szabályai esetén) lép föl azzal az igénnyel, hogy szabályait magánjogi jogalanyokkal szemben alkalmazzák. Éppen ezért természetes személyekkel szemben közvetlenül nem alkalmazhatók olyan nemzetközi szerződések melyek intézkedések megtételére (törvények meghozatalára, bizonyos alapelveknek a belső jogban való megjelenítésre) kötelezik a szerződő államokat. Ebből egyértelműen következik, hogy a felhívott nemzetközi jogi normákra közvetlenül határozatot alapítani nem lehet, mivel annak az állampolgár csupán annyiban alanya, hogy az idézett (minden embert megillető és a rendőrség és a bíróság által látványosan semmibe vett) jogoknak ő volna a címzettje, a rendőrségnek és a bíróságnak pedig, mint az állam képviselőjének és a felhívott nemzetközi egyezményeken nyugvó törvények alkalmazójának gondoskodnia kell az ezen jogok – esetünkben a békés gyülekezés – érvényesülésükhöz szükséges feltételekről (vö. 30/1992. (V. 26.) AB határozat illetve Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés).

Így a rendőrség azon visszatérő kijelentése, miszerint „*a nemzetközi szerződések az állam részére korlátozást, tiltást tesznek lehetővé,*” – jogi nonszensz, a felhívott joghelyek (Egységokmány 19. cikk (3) bekezdés, illetve Római Egyezmény 11. cikk (2) bekezdés) szándékos és célzatos félreértelmezése, a Gytv. – a rendőrség számára kényelmetlen – rendelkezéseit megkerülendő. Az ilyen visszaélészerű jogalkalmazás lehetőségére az Egyezmény is külön felhívja a figyelmet, amikor deklarálja, hogy „*az Egyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely állam, csoport vagy személy számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely az Egyezményben foglalt jogok és szabadságok megsértésére vagy pedig az Egyezményben meghatározottnál nagyobb mértékű korlátozására irányul.*” (17. cikk). Ugyanis a törvényhozó (és nem pedig a jogalkalmazó) „*csak akkor alkothat alapvető jog korlátozásával járó szabályozást, ha másik alapvető jog védelme vagy alkotmányos cél azt elkerülhetetlenné teszi*” (75/2008. (V. 29) AB határozat, IV. 9.).

Az Alaptörvény – a fenti elvekkel összhangban – úgy rendelkezik, hogy „*Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját*” [Q) cikk (2) bekezdés], ami a gyakorlatban annyit jelent (mint arra a Gytv. preambuluma is utal), hogy „*a jogszabályok megalkotásakor biztosítani kell, hogy a jogszabály megfeleljen a nemzetközi jogból és az európai uniós jogból eredő kötelezettségeknek*” (2010. évi CXXX. törvény a jogalkotásról, 2. § (4) bekezdés). Ezt az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja értelmében az Alkotmánybíróság (és nem a rendőrség vagy a bíróság) jogosult felülvizsgálni és a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályokat ugyanezen cikk (3) bekezdés c) pontja alapján megsemmisíteni.

Az Alaptörvény az Egységokmány 19. cikk 3; és az Egyezmény 11. cikk 2. fordulatával egybehangzóan lehetővé (de nem kötelezővé!) teszi az alapvető jogok korlátozását, azzal a kikötéssel, hogy alapvető jog csak

- **törvényi formában,**

- más alapvető jog érvényesülése,

- valamely alkotmányos érték védelme érdekében,

- a feltétlenül szükséges mértékben,

- az elérni kívánt céllal arányosan,

- **az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával** korlátozható (Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés).

A békés gyülekezés jogának az Egységokmány és az Egyezmény által lehetővé tett és az egyezmények által megkivánt kizárólagos törvényi formában történő korlátozását a hatályos Gytv. a felhívott nemzetközi szerződések által felkínált lehetőségek („mások jogainak vagy jó hírnevének tiszteletben tartása” illetve „az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közerkölcs védelme érdekében”) közül két esetben tartja szükségesnek és elfogadhatónak: a 8. § (1) bekezdése értelmében előzetes „tiltásra csak akkor kerülhet sor, ha a tervezett rendezvény a bíróságok, illetve a népképviselői szervek működését súlyosan veszélyeztetné, vagy a közlekedést indokolatlanul meggátolná” (75/2008. (V. 29) AB határozat, IV. 6. 2.), míg „a mások alapvető jogait sértő, illetve közvetlenül veszélyeztető, törvényellenes gyűlésekkel szembeni fellépéshez a Gytv. és az Rtv. megfelelő kereteket biztosít. A Gytv. 14. § (1) bekezdése alkotmányosnak minősített rendelkezései alapján a nem békés rendezvényeket, gyűléseket fel kell oszlatni” (75/2008. (V. 29) AB határozat, IV. 7.). Tehát – az egyezményekben szintén nevesített – „közegészség vagy a közerkölcs védelme” például meg sem jelenik a Gytv.-ben mint törvényes korlátozási ok (nem véletlenül: akkor ui. az LMBT-felvonulást is tiltani kellene...). Ennek ellenére – avagy éppen ezért – „az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Gyt. nem ellentétes a Magyarország által vállalt nemzetközi szerződéses kötelezettségekkel” (55/2001. (XI. 29.) AB határozat, III. 3.), viszont máshol megjegyezte, hogy „az Országgyűlésnek figyelemmel kell lennie arra, hogy a Gytv. szabályai összhangban legyenek az Egyezmény 11. cikk (2) bekezdésében, valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 21. cikkében foglalt korlátozási lehetőségekkel. Ezekből az egyezményekből és az azokhoz kapcsolódó esetjogból az államnak egyfelől az a kötelezettsége származik, hogy biztosítsa a gyülekezési szabadság feltételeit. Másfelől az egyezmények megfogalmazzák azokat az indokokat, amelyek alapján az államnak – az Alkotmány keretei között – lehetősége van a gyülekezési szabadság korlátozására” (75/2008. (V. 29) AB határozat, IV. 9.).

Bár úgy a rendőrség, mint a bíróság előszeretettel hivatkozik a 75/2008. (V. 29) AB határozatra, mégis úgy tűnik, hogy annak szellemével egyik szerv sem képes maradéktalanul azonosulni, a határozatban (és a többi AB határozatban) foglaltak alkalmazásáról nem is beszélve. Ennek egyik jellegzetes példája a 01000/7762-4/2014. ált. számú határozat 6. oldalának első bekezdésében szereplő azon kitétel, miszerint „a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság [...] számú végzésével a Gytv. 8. § (1) bekezdésében megjelölt tiltó okokat kibővítette és arra az álláspontra helyezkedett, hogy egyes alapvető jogok sérelme, illetve közvetlen sérelmének veszélye indokolhatja, hogy a bejelentett demonstráció tilalmazott legyen,” mely a hatályos nemzetközi szerződések és a magyar jog alapján – a „törvénysértés jogot nem alapít” elvéből kiindulva – értelmezhetetlen. De a rendőrséghez hasonlóan a bíróság is a – Btk. 269. § (2) bekezdését megsemmisítő – 30/1992. (V. 26.) AB határozat azon fordulatát, miszerint a „vélemény szabadságával szemben mérlegelendő korlátozó törvénynek nagyobb a súlya, ha közvetlenül másik alanyi alapjog érvényesítésére és védelmére szolgál, kisebb, ha ilyen jogokat csakis mögöttesen, valamely 'intézmény' közvetítésével véd, s legkisebb, ha csupán valamely elvont érték önmagában a tárgya (pl. a köznyugalom)” (V. 1. pont); gond nélkül magára értelmezve kijelentette, hogy „minél közelebbi és konkrétabb az összefüggés a vélemény kinyilvánítása és annak sérelemben megnyilvánuló eredménye – tehát más alapjogok sérelme – között, a véleménynyilvánítás joga annál jobban korlátozható.”

Mint láttuk, az alapvető jog korlátozásával kapcsolatban az a főszabály, hogy az csak és kizárólag törvényi formában lehetséges, márpedig a bíróságnak Magyarországon nincs törvényalkotási jogköre, a törvények (különösen az alapjogokat érintő törvények) megalkotása és módosítása („kibővítése”) az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés b) pontja, illetve a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 8. § (1) bekezdése értelmében az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, ahogy erre már az Alkotmánybíróság is felhívta a figyelmet (75/2008. (V. 29) AB határozat, IV. 9.): „elsősorban a törvényhozónak kell mérlegelnie azt, hogy a visszaélések megelőzése, a jogalkalmazási nehézségek csökkentése érdekében mennyiben indokolt módosítani, kiegészíteni a Gytv. rendelkezéseit”.

Minősített adatok

A titkosszolgálat (ÁVH) nyílt feltűnése az eljárásban új motívumnak tekinthető, melyre 2014. előtt nem volt példa. A bíróság döntését ugyanis a rendőrség fentebb tételeken cáfolta és az a rendezvény előzetes tiltása szempontjából irreleváns fikciói mellett – gyülekezési joggal kapcsolatos közigazgatási eljárásban meglehetősen szokatlan módon – minősített titkosszolgálati jelentésekre alapozta. A közrendvédelmi szerv vezetője ugyanis a **BMr. 4. § (3) bekezdés b) pontja** szerint „*a bejelentésről [...] tájékoztatja azoknak a szolgálati ágaknak a vezetőit, akiknek szakvéleménye szükséges annak eldöntéséhez, hogy a tervezett rendezvény megtartása nem ütközik-e a Törvény valamelyik rendelkezésébe, illetőleg nem szükséges-e a Törvény 8. §-a (1) bekezdésének alkalmazása.*” A szakvélemények – melyek közt a BMr. nem említi a titkosszolgálatokét – beérkezése után „*a közrendvédelmi szerv – figyelemmel a Törvény 8. §-ára – tájékozódik, hogy a bejelentett rendezvény tervezett ideje és helye nem veszélyezteti-e súlyosan népképviselői szerv, vagy bíróság zavartalan működését, illetőleg nem jár-e a közlekedés rendjének aránytalan sérelmével. Az esetleges megtiltást megalapozó körülményre hívja fel a szervező figyelmét és tájékoztassa, hogy ez a hely vagy időpont megváltoztatásával elhárítható*” (BMr. 4. § (5) bekezdés).

Mindezen rendelkezéseknek ellentmondva, mintegy természetesnek véve, hogy egy emberi jog gyakorlása iránti közigazgatási eljárásban az ügyfelet a titkosszolgálat is „átvilágítja”, a támadott határozat 7. oldal második bekezdésében azt olvashatjuk, hogy „*a határozat indoklásával kapcsolatban külön kiemelve, hogy a társszerv tájékoztatása – amint az a határozatban is szerepel – minősített adatot tartalmazott, így ezen indokok a kérelmezetti határozatba nyilvánvalóan nem is lehettek volna foglalhatók. Utal e körben a bíróság a Ket. 73. § (1) bekezdésére, mely alapján a döntés csak olyan védett adatot tartalmazhat, amelyet az iratbetekintés szabályai szerint megismerhet az, akivel a döntést közlik. A döntést úgy kell megszövegezni, hogy a figyelembe vett védett adat tartalmára annak ismertetése nélkül utaljon. Mindazonáltal a bíróság álláspontja szerint a kérelmező részére a jelen nemperes eljárásban a hatékony jogorvoslat lehetősége azáltal is biztosított volt, hogy a bíróság a tájékoztatást tartalmazó iratba betekintett és azt megállapította, hogy a határozat meghozatalakor léteztek olyan konkrét (minősített) adatok, információk, amelyek a kérelmezetti döntést a hivatkozott körben megalapozták.*”

Itt jegyezzük meg, hogy a Ket. felhívott rendelkezése (73. § (1) bekezdés) önmagának mond ellent, így álláspontunk szerint nem felel meg a normavilágosság követelményének, amely akár oka is lehet a fenti hibás jogértelmezésnek, tehát sértheti a jogbiztonsághoz való jogot. Az idézett bekezdés első mondata ugyanis azt mondja ki, hogy „*döntés csak olyan védett adatot tartalmazhat, amelyet az iratbetekintés szabályai szerint megismerhet az, akivel a döntést közlik.*” Ezzel szemben a második mondat már éppen az ellenkezőjét sugallja, amikor arra biztatja a közigazgatási határozat meghozóját, „*hogy a figyelembe vett védett adat tartalmára annak ismertetése nélkül utaljon.*” A törvény ugyanakkor egy szóval sem említi **minősített adatokat**, viszont a miniszeri indoklásból kiderül, hogy a jogalkotó elsősorban az eljárásban részt vevő **tanúk védett adatainak** (név, lakcím), illetve a magántitkok (pl. üzleti-, és banktitok) kezeléséről óhajtott rendelkezni (bővebben: 2004. évi CXL. törvény indoklása, a 17. §-hoz illetve a 68-69. §-hoz valamint a 71-74. §-hoz), külön kihangsúlyozva, hogy „*a titokvédelem az ügyféllel szemben is csak korlátozott mértékben érvényesülhet: nem terjedhet odáig, hogy kiüresítse az ügyfél eljárási jogait, így különösen jogorvoslathoz való jogát.*”

A fentiekre tekintettel azt is fontos hangsúlyozni, hogy a rendőrség a rendezvény bejelentőjétől csak a Gytv. 7. §-ában előírt adatokat igényelheti (15/1990. (V. 14.) BM rendelet 3. § (1) bekezdés), illetve azt ellenőrizheti, hogy a szervező/bejelentő megfelel-e a Gytv. 5. §-ban előírt feltételeknek (ehhez a Ket 17. § (2) bekezdésben szereplő adatokat kérheti az ügyfél azonosításának céljából). A 2011. évi CXII. törvény 3. § 3. pont a) és b) pontja szerint minősülő különleges adat bekérésére és kezelésére a rendőrség – a BMr. már idézett 3. § (1) bekezdése és a Ket 17. § (2) bekezdése értelmében – a rendezvénybejelentéssel kapcsolatban nem jogosult, ebből kifolyólag ilyen adatokra tiltó határozatot nem alapozhat. Annál is inkább, mert **alapvető jog lényegi korlátozása csak törvényben szabályozott esetekben lehetséges**, s egyetlen törvény sem szól arról, hogy a 2011. évi CXII. törvény 3. § 3. pont a) és b) pontja szerint minősülő különleges adatok – akár titkosszolgálati eszközökkel való – értékelése ilyen korlátozást megalapozhatna, viszont az Ebktv. (az Alaptörvénnyel összhangban) határozottan tiltja, hogy

az állampolgárokat ezen tulajdonságok alapján bármilyen eljárásban hátrányosan megkülönböztessék. Mindezek tükrében elfogadhatatlan, hogy a bíróság – miközben semmibe veszi a kérelmező méltányolható igényét a tisztességes és elfogulatlan jogorvoslatra, nem firtatja a titkos adatgyűjtés jogszerűségét (pl. ki és miért engedélyezte) – szemet huny a nyilvánvaló eljárásjogi szabálysértések fölött és „megállapította, hogy a határozat meghozatalakor léteztek olyan konkrét (minősített) adatok, információk, amelyek a kérelmezetti döntést a hivatkozott körben megalapozták.”

Mások jogai – alapjogok ütközése

Nem vitatott, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére (Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdés), illetve a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére (IX. cikk (5) bekezdés). A vita tárgya jelen esetben a jogalkalmazó által meglehetősen tág értelemben alkalmazott emberi méltóság pontos meghatározása és tartalma, illetve előzetes korlátozhatósága (cenzúra).

Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jogot az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazásának tekinti. [...] Az általános személyiségi jog anyajog, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható. (8/1990. (IV. 23.) AB határozat). Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva - a klasszikus megfogalmazás szerint - az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárgyá. A méltósághoz való jognak ez a felfogása különbözteti meg az embert a jogi személyektől, amelyek teljesen szabályozás alá vonhatók, nincs „érinthetetlen” lényegük. A méltóság az emberi étellel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit. Egyetlen ember élethez való jogáról sem beszélhetünk úgy, hogy ne értenénk bele az élethez és méltósághoz való alanyi jogát. (64/1991. (XII. 17.) AB határozat).

Az emberi méltósághoz való jog tartalma tehát – lényegét tekintve – arra vonatkozik, hogy **az embert embernek, önálló személynek ismerjék el, ne kezelhessék tárgyként vagy pusztá eszközként.** Ebből fakad, hogy **az emberi méltóság védelméhez való jog csak az emberi státusz jogi meghatározójaként korlátozhatatlan, míg mint általános személyiségi jog és a belőle fakadó részjogok korlátozhatók** (7/2014. (III. 7.) AB határozat [24] pont). Dr. Lenkovics Barnabás alkotmánybírónak a 4/2013. (II. 21.) AB határozathoz fűzött különvéleménye szerint a fentiekből következően az emberi méltóság ellen elkövethető legsúlyosabb bűnök **az élettől való önkényes megfosztás, a kínzás, az embertelen, megalázó bánásmód, a rabszolgaság és az emberkereskedelem.** A sérelmezett tiltó határozat azonban nem nevesíti, hogy ezek közül vajon melyiket szándékoztak akár egy világháborús megemlékezés, akár egy szimpátiatüntetés leendő résztvevői elkövetni...

A Ptk. 2:54 § (1) bekezdése szerint Ptk. 2:43. §-ban nevesített személyiségi jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni. Ezt a rendelkezést terjeszti ki az (5) bekezdés szövege, amikor kimondja, hogy a közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén **a jogsértés megtörténtétől számított** (tehát nem feltételezésekre alapozott, jövőbeni, még meg sem történt jogsértésekről van szó) **harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni.**

A hangsúly mint látható mindkét esetben a személyességen van, csak a méltóságában megsértett személy vagy a megsértett közösség tagja érvényesítheti a személyiségi jogok megsértésének valamennyi szankcióját. A személyiségi jogok (emberi méltóság) és a véleménynyilvánítás szabadságának – jelen

esettel hasonló – ütközése kapcsán a 20/1997. (III. 19.) AB határozat rendelkező része megállapítja, hogy alkotmányellenes az, hogy az ügyész mások személyéhez fűződő jogainak sérelmére és magánvádas büncselekmény megvalósulására hivatkozva az érintettek akaratától függetlenül indítványozhatja, a bíróság pedig ennek alapján megtilthatja a sajtótermék vagy sajtóterméknek nem minősülő irat nyilvános közlését, továbbá, hogy az ilyen sajtótermék vagy irat nyilvános közlését az ügyész azonnal felfüggesztheti. Ha tehát az ügyész nem korlátozhatja a sajtó-, és véleménysszabadságot fogadatlan prókátorként a csak személyesen vagy az adott közösség tagja által érvényesíthető jogok védelmében, akkor álláspontunk szerint a rendőrség sem alkalmazhat ilyen előzetes cenzúrát. Annál is inkább, hogy erre semmilyen törvényi felhatalmazása nincsen, ugyanis a bejelentett rendezvény célját tartalmilag nem vizsgálhatja és véleményezheti!

Tehát az alapjogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt általános szabályából következően az alkotmányossági kérdés ez esetben is mindig az, hogy pontosan mely esetben kell a szólásszabadságnak engednie, azaz annak az emberi méltóság védelmét szolgáló korlátozása mely esetben minősül szükségesnek és arányosnak. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az adott szabályozás emberi méltósággal való bármilyen összefüggése önmagában nem igazolhatja a szólásszabadság korlátozását. Az emberi méltóság védelméhez való jog csak az emberi státusz jogi meghatározójaként korlátozhatatlan, míg mint általános személyiségi jog és a belőle származó személyiségi jogok korlátozhatók (7/2014. (III. 7.) AB határozat [43] pont). Dr. Juhász Imre alkotmánybíró a 7/2014. (III. 7.) AB határozathoz fűzött különvéleménye szerint „*a véleménynyilvánítás szabadsága sem hatolhat be a többségi határozat által kijelölt mélységben az emberi méltóságba – még a közszereplőkre vonatkozó magasabb tűréshatár okán sem.*”

Ezt a véleményt támasztja alá a 95/2008. (VII. 3.) AB határozat indoklása is, amikor kijelenti, hogy az alkotmányos demokrácia nem fojtja el a szélsőséges hangokat pusztán azok tartalma miatt. Demokratikus társadalomban ugyanis **az ilyen általánosító rasszista beszéd nem tud változtatni azon a tényen, hogy az állam szempontjából minden polgár egyenlően értékes és az alapjogokkal egyenlően rendelkező személy** (III. 3. 4. pont). Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata is különbséget tesz a gyűlöletbeszéd fogalmába tartozó cselekmények között. [...] A Bíróság szerint azonban **az Egyezmény 10. cikkének védelme kiterjed a háborús bűnösök-kedvező színben való feltüntetésére** [Lehideux and Isorni v. France] és a gyűlölködő kijelentésekre mindaddig, amíg azok **nem alkalmasak erőszak szítására** [Sürek and Özdemir v. Turkey, Karatas v. Turkey] (95/2008. (VII. 3.) AB határozat III. 4. 1. pont) – az erőszak szítására alkalmas véleménynyilvánítás viszont (de csak és kizárólag annak megtörténte után) már büntetőjogi kategória (Btk. 332. §). Ebből egyenesen következik, hogy – a 12/1999. (V. 21.) AB határozatot idézve – „*nem izgatás tehát a bírálát, helytelenítés, kifogásolás, sőt még a sértő nyilatkozat sem; izgatásról csak akkor van szó, midőn a kifejezések, megjegyzések, stb. nem az értelemhez szólnak, hanem az érzelmi világra akarnak hatni, s szenvedélyek, ellenséges indulatok felkeltésére alkalmasak*” (II. 3. 2. pont).

A fentiekből is következik, hogy a békés demonstráció **nem feltétlenül érzelem- vagy indulatmentes gyülekezés. Sőt, az érzelmek és az indulatok kifejezése a gyülekezés hovatovább szükségképpeni eleme.** Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet gyülekezési joggal kapcsolatos irányelvei kifejezetten megfogalmazzák, hogy a gyülekezés alkalmával kifejezett vélemény zavarja. Mindez irányulhat, és pedig olyan indulattal is, amely az érintetteket vagy másokat zavarja. Mindez beletartozik a békés gyülekezés fogalmába. Az is kitűnik azonban az irányelvekből, hogy az érzelem- és indulatnyilvánításnak a verbalitás szintjén kell maradni, azzal együtt természetesen, hogy a verbalitás nem valósíthat meg büncselekmény elkövetésére felhívást (OBH 4435/2006. sz. jelentés, IV. 3. pont). Éppen ezért „*az alapjogi védelem ezért nem tagadható meg pusztán azon az alapon, hogy az elhangzottak mások érdekét, szemléletét, érzékenységét sértik, vagy azok egyes személyekre nézve bántóak, lealacsonyítóak. A szólásszabadság korlátozását nem alapozhatja meg a szélsőséges álláspont tartalma, kizárólag annak közvetlen, belátható következménye*” (95/2008. (VII. 3.) AB határozat – dr. Kovács Péter alkotmánybíró párhuzamos indoklása III. 2. 1.).

Összegzés

Az előadottakra tekintettel megállapítható, hogy a jelen indítványban támadott jogi aktusok (tiltó határozat és az azt helyben hagyó bírói végzés) tökéletesen illeszkednek a hivatkozott panaszindítványokban felvázolt alapjogsértő tendenciába, egyfajta jogi „állatorvosi lóként” egyesítve magukban az anyagi-, és eljárásjogi szabálytalanságok gazdag tárházát. Önként adódik a (költői) kérdés: minek ide törvény, ha azt elsőként a jogalkalmazó veszi semmibe s tiporja nap mint nap sárba?

Az eset pikantériáját megvilágítandó, befejezésként megemlítem, hogy a bíróság fenti jogsértő határozatain felbátorodott BRFK minden, a kérdéses helyre és időpontra bejelentést tevő magánszeméllyel sietett közölni, hogy bárki, bármit is jelentsen be, mindent be fognak tiltani. Mindezek után egy rendezvényt mégis tudomásul vettek, ami 2015. február 11-én este rendben meg is lett tartva a Kapisztrán téren (<http://www.vitezirend.com/rovatok/hirek/emlekezz-a-kitores-hoseire/> illetve <https://www.youtube.com/watch?v=EOKddcgM91k>). Ehhez a rendezvényhez vajon kikérték a magyarországi zsidóság előzetes hozzájárulását, megengedte ezt a Fidesz Politikai Bizottsága? Milyen – a hatályos jogszabályok közt egyébként nem fellelhető – tartalmi szempont alapján tilalmazott az egyik és „engedélyezett” a másik rendezvény? Vajon a Vitézi rend tagjait is előzetesen megvizsgáltatták, lehallgattatták, megfigyeltették (természetesen szigorúan bírói felhatalmazás nélkül) az ÁVH-val? Vajon „minden embernek joga van” a C-típusú nemzetbiztonsági átvilágításhoz, ha emberi jogot akar gyakorolni?! És főképp: melyik embert illetik meg emberi jogok és melyiket nem? Őszintén bízunk benne, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság megnyugtató választ ad az összes felvetett kérdésünkre.

Pécs, 2015. március 4.

Tisztelettel:

